

Lieta C-197/23

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 24. marts

Iesniedzējtiesa:

Sąd Apelacyjny w Warszawie (Apelācijas tiesa Varšavā, Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 28. aprīlis

Prasītāja:

S. S.A.

Atbildētāja:

C. sp. z o.o.

Pamatlietas priekšmets

Apelācijas sūdzība par pirmās instances tiesas spriedumu, ar kuru noraidīta S. S.A. prasība pret C. sp. z o.o. par summas 4 572 648,00 PLN, tai pieskaitot procentus, samaksu saskaņā ar *Ustawa z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (1993. gada 16. aprīļa Likums par negodīgas konkurences novēršanu) 15. panta 1. punkta 4. apakšpunktu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Līguma par Eiropas Savienību 2. panta, 6. panta 1. un 3. apakšpunkta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, interpretācija. Prejudiciālie jautājumi ir uzdoti, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 267. pantu.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts un 19. panta 1. punkta otrā daļa, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka par neatkarīgu, objektīvu un iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu, kura nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, nav uzskatāma Eiropas Savienības dalībvalsts pirmās instances tiesa, kuras sastāvā lietu vienpersoniski izskata šīs tiesas tiesnesis, kurš lietas izskatīšanai ir norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā?

2. Vai Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts un 19. panta 1. punkta otrā daļa, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesību normu piemērošanu, kāds ir *Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych* (2001. gada 27. jūlija Likums par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju; konsolidētais teksts, 2020. gada Dz. U., 2072. pozīcija, ar grozījumiem) 55. panta 4. punkta otrais teikums, lasot to kopsakarā ar *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r.* (2019. gada 20. decembra Likums, ar ko groza Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumu par Augstāko tiesu un dažus citus likumus, 2020. gada Dz. U., 190. pozīcija) 8. pantu, ciktāl ar tiem otrās instances tiesai ir aizliegts tiesvedību valsts pirmās instances tiesā lietā, kura minētajā tiesā ierosināta, atzīt – pamatojoties uz *Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego* (1964. gada 17. novembra Likums – Civilprocesa kodekss; konsolidētais teksts, 2021. gada Dz. U., 1805. pozīcija, ar grozījumiem) 379. panta 4. punktu – par spēkā neesošu tādēļ, ka šīs tiesas sastāvs ir nelikumīgs, ka tiesas sastāvs nav pienācīgi izveidots vai ka tās sastāvā ir persona, kurai nav tiesību vai kompetences pieņemt nolēmumu, šo atzīšanu par spēkā neesošu piemērojot kā juridisku sankciju, kura nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā gadījumā, ja lietas izskatīšanai tiesnesis ir norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts, 19. panta 1. punkta otrā daļa

Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas un valsts tiesu judikatūra

Ustawa z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (1993. gada 16. aprīļa Likums par negodīgas konkurences novēršanu; konsolidētais teksts, 2022. gada *Dz. U.*, 1233. pozīcija) 15. panta 1. punkta 4. apakšpunkts

Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (1964. gada 17. novembra Likums – Civilprocesa kodekss; konsolidētais teksts, 2021. gada *Dz. U.*, 1805. pozīcija, ar grozījumiem, turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”) 47. panta 1. punkts, 59. pants, 232. panta otrais teikums, 323. pants, 378. panta 1. punkts, 379. panta 4. punkts, 386. pants

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktu, kas minēts otrajā prejudiciālajā jautājumā, “Tiesvedība nav spēkā, ja tiesas, kurā celta prasība, [iztiesāšanas] sastāvs ir bijis nelikumīgs, vai ja lietas izskatīšanā ir piedalījies *ipso iure* atstatīts tiesnesis”.

Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (2001. gada 27. jūlija Likums par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju; konsolidētais teksts, 2020. gada *Dz. U.*, 2072. pozīcija, ar grozījumiem, turpmāk tekstā – “USP”) 45. pants, 47.a pants, 47.b pants, 55. panta 4. punkts

Saskaņā ar USP 55. panta 4. punktu, kas minēts otrajā prejudiciālajā jautājumā, “Tiesnesis ir tiesīgs izskatīt visas lietas savā piekritības teritorijā, bet citās tiesās – likumā paredzētajos gadījumos (tiesneša jurisdikcija). Tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā neierobežo tiesneša jurisdikciju, un uz tām nevar atsaukties, lai konstatētu, ka tiesas sastāvs ir nelikumīgs, tiesas sastāvs nav pienācīgi izveidots vai ka tās sastāvā ir persona, kurai nav tiesību vai kompetences pieņemt nolēmumu.”

Ustawa z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (2019. gada 20. decembra Likums, ar ko groza Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumu par Augstāko tiesu un dažus citus likumus, 2020. gada *Dz.U.*, 190. pozīcija; turpmāk tekstā – “Likums par grozījumiem”) 1. pants (ar kuru USP 55. pants tika papildināts ar 4. punktu iepriekš minētajā redakcijā), 8. pants.

Saskaņā ar Likuma par grozījumiem 8. pantu, kas minēts otrajā prejudiciālajā jautājumā, “Likuma 55. panta 4. punkts, kas grozīts 1. pantā, ir piemērojams arī lietām, kas ir ierosinātas vai izbeigtas pirms minētā likuma spēkā stāšanās dienas”.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Tieslietu ministra 2015. gada 23. decembra Vispārējās jurisdikcijas tiesu administrēšanas noteikumi; 2015. gada *Dz. U.*, 2316. pozīcija, turpmāk tekstā – “2015. gada Noteikumi”) 43. punkta 1. apakšpunkts, 49. punkts, 52.b punkts, 52.c punkts

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Tieslietu ministra 2019. gada 18. jūnija Vispārējās jurisdikcijas tiesu administrēšanas noteikumi; 2019. gada *Dz. U.*, 1141. pozīcija, turpmāk tekstā – “2019. gada Noteikumi”) 2. punkta 16. apakšpunkts, 61. punkta 3. apakšpunkts, 138. punkta 3. apakšpunkts.

Ustawa z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (1974. gada 26. jūnija likums – Darba kodekss; konsolidētais teksts, 2022. gada *Dz. U.*, 1510. pozīcija) 167.² pants, 167.³ pants.

Augstākās tiesas (*Sąd Najwyższy*) 2019. gada 21. novembra spriedums, III PK 162/18; Augstākās tiesas 2019. gada 5. decembra rezolūcija, III UZP 10/19; Augstākās tiesas 2020. gada 28. februāra lēmums, III CSK 225/19; Augstākās tiesas 2021. gada 12. janvāra lēmums, IV CSK 275/20; Augstākās tiesas 2021. gada 16. februāra rezolūcija, III CZP 9/20; Augstākās tiesas 2021. gada 2. jūnija lēmums, V CSK 52/21; Augstākās tiesas 2022. gada 29. aprīļa lēmums, III CZP 77/22; Augstākās tiesas 2022. gada 26. maija rezolūcija, III CZP 86/22.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2018. gada 27. aprīlī S. S.A., [kura atrodas] S., pamatojoties uz *Ustawa z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (1993. gada 16. aprīļa Likums par negodīgas konkurences novēršanu) 15. panta 1. punkta 4. apakšpunktu, cēla pret C. sp. z o.o., [kura atrodas] W., prasību par 4 572 648,00 PLN samaksu, šai summai pieskaitot likumiskus procentus, skaitot no prasības pieteikumā norādītajiem datumiem un summām. Atbildētāja lūdza prasību noraidīt.
- 2 Ar 2018. gada 27. septembra rīkojumu *XVI Wydział Gospodarczy Sądów Okręgowego w W.* (W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas) priekšsēdētāja noteica, ka lieta ir jāizlozē, izmantojot Lietu sadales lozējot sistēmu (*System Losowego Przydziału Spraw*; turpmāk tekstā – “SLPS”). Saskaņā ar izlozes ziņojumu 2018. gada 28. septembrī tiesnese E. T. izlozes ceļā tika norīkota par tiesnesi referenti lietā XVI GC 932/18.
- 3 Ar tiesneses E. T. 2019. gada 30. janvāra rīkojumu tika noteikts tiesas sēdes datums – 2019. gada 11. marts. Par tiesnesi, kas ir iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs, tika iecelta tiesnese E. T. Ar 2019. gada 7. februāra rīkojumu tiesnese E. T. tiesas sēdes datumu, kas bija noteikts 2019. gada 11. martā, mainīja uz 2019. gada 25. martu. Šajā rīkojumā nav norādīts nedz lietas izskatīšanas datuma maiņas iemesli, nedz tiesneša, kas ir iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs, maiņas iemesli.
- 4 2019. gada 25. martā notika tiesas sēde, kuras priekšsēdētāja bija tiesnese J. K. Lietas XVI GC 932/18 materiālos, kuri attiecas uz laikposmu no 2018. gada 28. septembra (dienas, kurā tiesnese E. T. tika izlozēta SLPS sistēmā) līdz 2019. gada 25. martam (tiesneses J. K. pirmās vadītās tiesas sēdes datums), nav

dokumentu, kas būtu pamats mainīt tiesnesi referentu. Kārtējās sēdes, kuras bija noteiktas mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, proti, 2019. gada 8. jūlijā un 2019. gada 2. septembrī, notika pirmās instances tiesā, kuras sastāvā bija tiesnese J. K. 2019. gada 16. septembrī *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesa), kuras iztiesāšanas sastāvā bija tiesnese J. K. vienpersoniski, pasludināja spriedumu, ar kuru prasību noraidīja. *SLPS* sistēmā tiesnesis referents lietā XVI GC 932/18 nav mainīts.

- 5 Ar 2019. gada 27. oktobra apelācijas sūdzību prasītāja pilnībā pārsūdzēja pirmās instances tiesas spriedumu. 2020. gada 31. jūlija atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību atbildētāja lūdza [minēto apelācijas sūdzību] noraidīt.
- 6 Saistībā ar prasītājas apelācijas sūdzību [lietas] XVI GC 932/18 materiāli tika nosūtīti apelācijas tiesai (*sąd apelacyjny*) un tiem tika piešķirts lietas materiālu [atsauces] numurs VII AGa 738/20. Ar 2021. gada 11. maija lēmumu *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesa), pamatojoties uz 2019. gada Noteikumu 138. panta 3. punktu, uzdeva nodot lietas materiālus atpakaļ *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesai), lai tā pievienotu lietas materiāliem šādus dokumentus: 1) nodaļas priekšsēdētāja vai nodaļas priekšsēdētāja vietnieka rīkojumu, pamatojoties uz kuru tiesnese J. K. no 2019. gada 25. marta tika norīkota izskatīt lietu kā tās tiesnese referente izlozētās tiesneses E. T. vietā, kā arī norāde par tiesisko pamatu lietas nodošanai tiesnesei J. K., kā arī iemesliem, kuru dēļ tika mainīts tiesas sastāvs; 2) nodaļas priekšsēdētāja vai nodaļas priekšsēdētāja vietnieka rīkojumu, pamatojoties uz kuru tiesnesei J. K. kā aizvietotājai tiesneses E. T. prombūtnes laikā bija jāpilda tiesneses E. T. pienākumi 2019. gada 25. marta tiesas sēdē, ar paskaidrojumu par to, vai tiesneses E. T. prombūtne bija saistīta ar atvaļinājumu (īkgadējo atvaļinājumu, atvaļinājumu pēc pieprasījuma), vai arī citu attaisnotu prombūtni; 3) nodaļas priekšsēdētāja vai nodaļas priekšsēdētāja vietnieka rīkojumu, ar kuru noteikts aizvietošanas plāns 2019. gada 25. martam; un 4) tiesneses J. K. 2019. gada 25. marta rīkojumu, ar kuru viņai iedalīta lieta XVI GC 932/18.
- 7 Atbildot uz *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesa) 2021. gada 11. maija lēmumu, ar 2021. gada 24. maija vēstuli *XVI Wydział Gospodarczy Sądu Okręgowego w W.* (W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas) priekšsēdētāja nosūtīja W. apelācijas tiesas priekšsēdētājam lietas XVI GC 932/18 materiālus, kuriem pievienoja šādus dokumentus: 1) XVI Komerclietu nodaļas sekretariāta vadītāja 2021. gada 19. maija dienesta vēstuli, saskaņā ar kuru tiesneses J. K. 2019. gada 25. marta rīkojums par lietas XVI GC 932/18 pieņemšanu izskatīšanai ir kļūdaini iekļauts citās lietas materiālos; 2) 2019. gada 25. marta rīkojumu par lietas XVI GC 932/18 pieņemšanu ar tiesneses J. K. referenta ziņojumu; 3) 2019. gada 25. marta rīkojumu par dežurējošā tiesneša (J. K.) norīkošanu sesijas vadīšanai, kas noteikta 2019. gada 25. martā, tiesneses E. T. attaisnotas prombūtnes dēļ.
- 8 Ar 2021. gada 16. jūnija rīkojumu lietas materiāli atkārtoti tika nodoti atpakaļ apgabaltiesai, lai tā trīs dienu laikā izpildītu 2021. gada 11. maija lēmuma

2. punktu attiecībā uz jautājumu, vai tiesneses E. T. prombūtnes iemesls bija atvaļinājums (ikgadējais atvaļinājums, atvaļinājums pēc pieprasījuma), vai arī cita attaisnota prombūtne. Tā kā 2021. gada 16. jūnija rīkojums noteiktajā termiņā netika izpildīts, *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesa) ar 2021. gada 29. jūlija lēmumu paziņoja *Prokurator Regionalny w Warszawie* (Varšavas apgabala prokuroram), atzīstot, ka ir nepieciešama viņa piedalīšanās lietā. Ar 2021. gada 5. augusta vēstuli *XVI Wydział Gospodarczy Sądów Okręgowego w W.* (W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas) priekšsēdētāja paskaidroja, ka tiesneses E. T. prombūtnes iemesls 2019. gada 25. martā bija atvaļinājums pēc pieprasījuma. Ar 2021. gada 25. augusta vēstuli apgabala prokurors iestājās lietā.
- 9 2021. gada 20. septembrī notika otrās instances tiesas sēde. Priekšsēdētājs informēja puses par juridisko problēmu, kas saistīta ar pirmās instances tiesas izdarīto tiesas sastāva nemainīguma principa pārkāpumu.
- 10 Lai noskaidrotu sastāva nemainīguma principa pārkāpuma iemeslus lietā XVI GC 932/18, *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesa) ar 2021. gada 28. septembra lēmumu uzdeva *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesas) priekšsēdētājam divu nedēļu laikā sniegt šādu informāciju: 1) to lietu skaitu, ko tiesnese E. T. ir noteikusi 2019. gada 25. marta sesijai, norādot šo lietu numurus; 2) paskaidrojumu par to, vai visās lietās, kas noteiktas 2019. gada 25. marta sesijai, tiesas sēdē viņu aizvietoja tiesnese J. K.; 3) norādi par to 2019. gada 25. marta sesijai noteikto lietu materiālu [atsauces] numuriem, kuras vai nu ir pieņēmusi izskatīšanai tiesnese J. K., pamatojoties uz 2015. gada Noteikumiem, vai arī kuras viņa ir pārņēmusi savos referenta pienākumos uz cita juridiskā pamata; 4) norādi par to, vai tiesnese E. T. 2018., kā arī 2019. gadā izmantoja atvaļinājumu pēc pieprasījuma tajās dienās, kad viņai bija noteiktas sesijas, un, ja tas tā bija, tad norādi par šo sesiju kalendārajām dienām, ar norādi par attiecīgajās dienās noteikto lietu materiālu [atsauces] numuriem; 5) ja atbilde uz 4. jautājumu ir apstiprinoša, [tad norādi par to], vai dienās, kad tiesnese E. T. izmantoja atvaļinājumu pēc pieprasījuma un viņai bija noteiktas sesijas, tiesas sēdēs viņu aizvietoja tiesnese J. K.; 6) ja atbilde uz 5. jautājumu ir apstiprinoša, [tad norādi par to], vai tiesnese J. K., veicot šo aizvietošanu tiesas sēdēs, ir pārņēmusi kādu no lietām, pamatojoties uz 2015. gada Noteikumiem; 7) to sesiju skaitu, kas ir noteiktas mēnešos, kad tiesnese E. T. izmantoja atvaļinājumu pēc pieprasījuma sesiju dienās, ar paskaidrojumu par dienām, kurās tika noteiktas sesijas attiecīgajās lietās, kurās tiesnese E. T. izmantoja atvaļinājumu pēc pieprasījuma. *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesas) priekšsēdētājs neiesniedza *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesai) prasīto informāciju.
- 11 Ar 2021. gada 18. oktobra vēstuli *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesas) priekšsēdētājs, iesniedzot *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesas) 2021. gada 28. septembra lēmuma kopiju, lūdza W. apelācijas tiesas priekšsēdētājam pārbaudīt pienākuma sniegt iepriekš minēto informāciju tiesiskumu.

- 12 Nedz *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesas) priekšsēdētājs, nedz šīs tiesas priekšsēdētāja vietnieks neinformēja otrās instances tiesu par administratīvās uzraudzības pasākumiem, kas veikti saistībā ar iepriekš minēto vēstuli.
- 13 Ar 2021. gada 1. decembra vēstuli *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesa) lūdza *Sąd Okręgowy w W.* (W. apgabaltiesas) priekšsēdētāju atkārtoti izskatīt 2021. gada 28. septembra rīkojuma izpildi. Ar 2021. gada 29. decembra vēstuli *Sąd Okręgowy w W.* priekšsēdētājs informēja, ka viņš pilnībā atbalsta viedokli, kas pausts *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesas) priekšsēdētājam adresētajā 2021. gada 18. oktobra vēstulē un kam *Sąd Apelacyjny w W.* priekšsēdētāja vietnieks piekrita 2021. gada 27. oktobra vēstulē.
- 14 Ar 2022. gada 7. februāra vēstuli *Sąd Apelacyjny w W.* lūdza *Sąd Apelacyjny w W.* priekšsēdētāja vietnieku apsvērt iespēju veikt administratīvās uzraudzības pasākumus attiecībā pret *Sąd Okręgowy w W.* priekšsēdētāju, lai panāktu, ka viņš izpilda *Sąd Apelacyjny w W.* 2021. gada 28. septembra lēmumu. Minētajā vēstulē bija norādīts, ka no *Sąd Okręgowy w W.* priekšsēdētāja 2021. gada 29. decembra vēstules izriet, ka viņa atteikumu izpildīt 2021. gada 28. septembra lēmumu ir atbalstījis *Sąd Apelacyjny w W.* priekšsēdētāja vietnieks 2021. gada 27. oktobra vēstulē. *Sąd Apelacyjny w W.* lūdza uzrādīt minēto vēstuli, jo **tās saturs – pēc iztiesāšanas sastāva uzskatiem – attiecas uz iejaukšanos administratīvās uzraudzības iestādes pierādīšanas procedūras norisē attiecībā uz apelācijas tiesas administratīvo funkciju veikšanu.** Turklāt tika norādīts, ka apelācijas tiesa plāno uzdot juridisku jautājumu Eiropas Savienības Tiesai.
- 15 Ar 2022. gada 24. februāra vēstuli *Sąd Apelacyjny w W.* priekšsēdētāja vietniece, atbildot uz 2022. gada 7. februāra vēstuli, daļā, kas attiecas uz tiesas lūgumu veikt uzraudzības pasākumus pret *Sąd Okręgowy w W.* priekšsēdētāju, lai viņš izpildītu *Sąd Apelacyjny w W.* 2021. gada 28. septembra lēmumu, norādīja, ka viņai nešķiet, ka tā būtu varējusi šajā ziņā iejaukties, jo šajā tiesas lēmumā minētā informācija netika pieprasīta administratīvās uzraudzības procedūrā, bet to pieprasīja tikai tiesa. Priekšsēdētāja vietniece arī puda viedokli, ka 2021. gada 28. septembra lēmumā prasītās **informācijas** apjoms **par citām tiesas lietām pārsniedz jurisdikcijas saikni ar izskatāmo lietu, savukārt iekļaujas tiesas priekšsēdētāja kompetencē.** Priekšsēdētāja vietniece 2021. gada 27. oktobra vēstuli nepievienoja.
- 16 Ņemot vērā *Sąd Apelacyjny w W.* priekšsēdētāja vietnieces viedokli, kura, pēc apelācijas tiesas uzskatiem, ir prettiesiski iejaukusies šīs tiesas pierādīšanas procedūras norisē, kā arī darbībās saistībā ar administratīvo uzraudzību pret tiesnesi referentu, apelācijas tiesa ir atzinusi, ka sarakstes ar tiesu iestādēm turpināšana tikai pagarinās tiesvedību un neveicinās 2021. gada 28. septembra lēmuma izpildi.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 17 Prasītāja ir iesniedzējtiesā izvirzījusi iebildi par tiesvedības pirmajā instancē spēkā neesamību, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktu, ņemot vērā šīs tiesas iztiesāšanas sastāva nelikumību saistībā ar iztiesāšanas sastāva nemainīguma principa pārkāpumu, jo sistēmā izlozētās tiesneses referentes E. T. vietā lietu izskatīja tiesnese J. K. Atbildētāja ir norādījusi, ka Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktā ir aplūkots tiesas sastāvs, bet ne iztiesāšanas sastāvs, tādējādi nav pamata atzīt, ka iztiesāšanas sastāvs, kas izveidots, pārkāpjot *USP* 47.a pantu un *USP* 47.b pantu, *per se* ietekmētu tiesvedības spēkā esamību. Savukārt prokurors ir norādījis, ka otrās instances tiesai nav pamata konstatēt tiesvedības spēkā neesamību, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktu, ņemot vērā *USP* 55. panta 4. punkta formulējumu, un ka, ja tiktu konstatēts pretējais, tad būtu jāatceļ pirmās instances spriedums, būtu jāveic jauna izloze, būtu no jauna jāveic jau savākto pierādījumu iegūšanas pasākumi un šāds pats nolēmums būtu jāpieņem 2019. gada 16. septembra spriedumā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

Pirmā prejudiciālā jautājuma pamatojums

- 18 LES 19. pantā ir konkretizēts LES 2. pantā noteiktais tiesiskuma princips, uzticot dalībvalstu tiesām un Tiesai uzdevumu nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī tiesību, kas privātpersonām izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību tiesā.
- 19 Tiesību efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika atzīts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 6. un 13. pantā, un šobrīd ir apstiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā (Tiesas spriedumi, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 51. punkts; 2017. gada 16. februāris, *Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, 37. punkts, un 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:17, [35]. punkts).
- 20 Saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu visām dalībvalstīm tostarp ir jānodrošina, lai attiecīgās instances, kas kā “tiesas” Savienības tiesībās noteiktajā izpratnē ietilpst tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, un kas tādējādi šajā statusā var spriest par Savienības tiesību piemērošanu un interpretāciju, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām (Tiesas spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* u. c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 190. punkts; 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, [37]. punkts).

- 21 Prasība par tiesnešu neatkarību, kas ir neatņemama tiesas spriešanas sastāvdaļa, ietilpst pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pamatsaturā, kurām ir kardināla nozīme, garantējot visu to tiesību aizsardzību, kas tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām, un aizsargājot dalībvalstu kopējās vērtības, kuras ir izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma vērtību (Tiesas spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 51. punkts).
- 22 Pamatojoties uz šo tiesību normu un saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstīm ir jāizveido tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina indivīdiem to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības (Tiesas spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 34. punkts).
- 23 Neatkarības un objektivitātes garantijas – kas ir nepieciešamas saistībā ar Eiropas Savienības tiesībām – prasa, lai pastāvētu noteikumi, it īpaši attiecībā uz tiesas sastāvu, tā locekļu iecelšanu, pilnvaru ilgumu, kā arī tās locekļu atstatīšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, kuri ļauj kļūdēt jebkādas indivīdu pamatotas šaubas par šīs tiesas neuzņēmību pret ārēju faktoru iedarbību un par tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar kurām tā saskaras (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 53. punkts).
- 24 Neatkarības prasība ietver divus aspektus. Pirmais – ārējais – aspekts nozīmē, ka iestāde savas funkcijas pilda pavisam autonomi, nebūdama nekādās dienesta hierarhijas vai pakļautības attiecībās ne ar vienu subjektu un nesaņemdama rīkojumus vai norādījumus ne no viena (Tiesas spriedumi, 2014. gada 17. jūlijs, *Torresi*, C-58/13 un C-59/13, [EU:C:2014:2088,] 22. punkts; 2015. gada 6. oktobris, *Consorti Sanitari del Maresme*, C-203/14, [EU:C:2015:664,] 19. punkts), tādējādi tā ir aizsargāta no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu pieņemtā nolēmuma neatkarību, kad tie izskata strīdus (Tiesas spriedumi, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, [EU:C:2006:587,] 51. punkts; 2014. gada 9. oktobris, *TDC*, C-222/13, [EU:C:2014:2265,] 30. punkts; 2015. gada 6. oktobris, *Consorti Sanitari del Maresme*, C-203/14, [EU:C:2015:664,] 19. punkts). Otrais – iekšējais – aspekts ir saistīts ar objektivitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme pret strīda dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šis faktors prasa objektivitātes ievērošanu un to, lai nebūtu nekādas ieinteresētības strīda risinājumā, izņemot tiesību normu stingru piemērošanu (Tiesas spriedumi, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, 52. punkts; 2014. gada 9. oktobris, *TDC*, C-222/13, 31. punkts, un 2015. gada 6. oktobris, *Consorti Sanitari del Maresme*, C-203/14, 20. punkts).
- 25 Prasība, ka tiesai ir jābūt noteiktai tiesību aktos, ir saistīta ar tiesas neatkarības un objektivitātes prasību, jo tiesu sistēma ir jāreglamentē ar tiesību aktiem un tai ir jābūt neatkarīgai no izpildvaras, un šīs abas prasības ir daļa no tiesiskuma principa un izpaužas kā uzticēšanās, kāda tiesām demokrātiskās sabiedrībā ir jārada

sabiedrībai (ECT spriedums, 2019. gada 12. marts, A. pret Islandi, pieteikums Nr. 26374/18, 99. punkts).

- 26 Saistībā ar iepriekš minēto rodas šaubas, kas paustas pirmajā jautājumā, – vai par neatkarīgu un objektīvu tiesu, kura ir iepriekš noteikta tiesību aktos un kura garantē efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ir atzīstama pirmās instances tiesa, kas izskata lietu vienpersoniski, kurā ietilpst tiesnesis, kas lietas izskatīšanai ir norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.
- 27 Problēma vispirms attiecas uz to, vai neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas jēdziens ietver arī “tiesas sastāvu” vai “tiesas iztiesāšanas sastāvu” daļā, kura attiecas uz šī sastāva izveidi.
- 28 Jēdzienam “tiesas sastāvs” nav likumiskas definīcijas nedz valsts tiesībās, nedz arī Eiropas Savienības tiesībās. Polijas tiesībās tiesas sastāva jēdziens ir precizēts, norādot uz tās iztiesāšanas sastāva [personu] skaitu. Tiesvedībā pirmās instances tiesā tiesiskajā regulējumā kā princips ir paredzēta lietas iztiesāšana viena tiesneša sastāvā (Civilprocesa kodeksa 47. panta 1. punkts). Izņēmumi attiecas uz atsevišķām lietu kategorijām, kurās lietu izskata sastāvs, kurā [ietilpst] tiesnesis kā priekšsēdētājs un divi piesēdētāji (Civilprocesa kodeksa 47. panta 2. punkts), vai arī ar tiem tiesas priekšsēdētājam tiek piešķirtas pilnvaras izdot rīkojumu par lietas izskatīšanu trīs tiesnešu sastāvā, ja viņš to uzskata par vajadzīgu lietas īpašās sarežģītības vai precedenta rakstura dēļ (Civilprocesa kodeksa 47. panta 3. punkts).
- 29 Lai nodrošinātu tiesību aktos noteiktas tiesas neatkarību un objektivitāti, ir nepieciešams, lai tās sastāvā tiesu spriestu tiesneši, kuri ir pilnvaroti spriest tiesu attiecīgajā tiesā, attiecīgajā instancē un attiecīgajā lietā. Katram iztiesāšanas sastāva loceklim ir jāatbilst norādītajām pazīmēm.
- 30 Valsts tiesībās ir piemērojams iztiesāšanas sastāva nemainīguma princips (USP 47.a panta 1. punkts). Tas balstīts uz to, ka lietas tiesnešiem un tiesnešu palīgiem tiek iedalītas lozējot, attiecīgo lietu kategoriju ietvaros. Tas ir likumiska ranga princips, kura būtība ir balstīta uz tiesas sastāva pastāvīgumu (nemainīgumu) no brīža, kad lozējot tiek izraudzīts iztiesāšanas sastāvs, visu lietas iztiesāšanas laiku (Civilprocesa kodeksa 323. pants) (tas ir noteikts [*Sąd Najwyższy*] [(Augstākās tiesas)] rezolūcijās: 2019. gada 5. decembris, III UZP 10/19; un 2021. gada 1. jūlijs, III CZP 36/20).
- 31 Lietu sadale lozējot tiesnešiem un tiesnešu palīgiem attiecīgajās lietu kategorijās notiek, izmantojot informātikas sistēmu lietu un uzdevumu sadalei lozējot, kura darbojas, balstoties uz izlozes skaitļu ģeneratoru (Lietu sadales lozējot sistēma; *System Losowego Przydziału Spraw*) (2015. gada Noteikumu 43. punkta 1. apakšpunkts, 2019. gada Noteikumu [2.] punkta 16. apakšpunkts).
- 32 Atkāpes no lozējot izveidotā sastāva nemainīguma principa ir stingri noteiktas [tiesu] organizācijas likumā (proti, USP 47.b pantā, saskaņā ar kuru tiesas sastāva

maiņa var notikt tikai tad, ja lietu izskatīt līdzšinējā sastāvā nav iespējams vai ja lietas izskatīšanai tās līdzšinējā sastāvā pastāv ilgstoši šķēršļi), kā arī īstenošanas tiesību normās (2015. gada Noteikumu 49. un 52.c punkts). *Sqd Najwyższy* (Augstākās tiesas) judikatūrā ir norādīts, ka pati atkāpe no noteikumiem par tiesneša norīkošanu lietā nenozīmē, ka tiesas sastāvs neatbilstu tiesību normām (tā noteikts 2021. gada 16. februāra Augstākās tiesas rezolūcijā III CZP 9/20).

- 33 Šī uzskata pamatā bija pieņēmums, ka tiesas sastāvu nosaka likums, savukārt 2015. gada Noteikumu un 2019. gada Noteikumu normas attiecas vienīgi uz veidu, kādā iztiesāšanas sastāvs tiek noteikts, izraugoties tiesnesi, izmantojot informātikas sistēmu lietu un tiesas uzdevumu sadalei lozējot. Proti, katram attiecīgās tiesas tiesnesim ir kvalifikācija lietas izlemšanai, neatkarīgi no tā, kādā veidā viņš ir norīkots lietas izskatīšanai. Tādēļ, neraugoties uz trūkumiem, kas saistīti ar tiesas sastāva noteikšanu, tiesa joprojām ir tiesību aktos noteikta tiesa, jo tiesnesis joprojām ir tiesnesis; savukārt tiesas sastāvu veido tiesnesis. Tiesnešu iecelšana civillietās, pamatojoties uz tiesnešu sarakstu alfabēta kārtībā, ir tikai organizatoriska, un tāda tiesiskā regulējuma pārkāpums, kuram ir tikai organizatorisks un indikatīvs raksturs, nenozīmē, ka sastāvs būtu pretrunā likumam (tā noteikts Augstākās tiesas 2021. gada 16. februāra rezolūcijā III CZP 9/20).
- 34 Saskaņā ar apelācijas instances tiesas vērtējumu var uzskatīt, ka vienkāršs (nejaušs, neapzināts, netīšs, kļūdas dēļ izdarīts) tiesību normu par iztiesāšanas sastāva izraudzīšanu izlozes kārtībā pārkāpums neliek atzīt, ka šīs tiesas sastāvs ir pretrunā tiesību normām (Civildprocesa kodeksa 379. panta 4. punkts), un tādējādi ir jāpieņem, ka šādi izveidota tiesa ir tiesību aktos noteikta tiesa (Pamattiesību hartas 47. pants). Citādi ir gadījumā, ja iztiesāšanas sastāvs – kurā ietilpst tiesnesis, kurš norīkots izskatīt lietu – ir iecelts, acīmredzami (atbildību pastiprinošos apstākļos) pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.
- 35 **Tiesību normām par tiesas sastāvu, kā arī šī sastāva noteikšanas veidu ir izvirzīts augstāks mērķis, kas ir nodrošināt [šo tiesību normu] kā tiesnešu neatkarības sargātāju lomu un tādējādi novērst to, ka likumdošanas un izpildvaras iestāžu ietekmē konkrēta tiesneša norīkošanu lietas izskatīšanai un to tiesnešu noteikšanu no attiecīgās tiesas vidus, kuri izskatīs konkrēto lietu.** Lai gan dalībvalstis tiešām var brīvi lemt par to, kādā veidā tiks izveidots tiesas sastāvs saskaņā ar valsts tiesību normām, tomēr, ja šādas tiesību normas ir pieņemtas, tad tiesas neatkarībai ir jābūt garantētai pietiekamā pakāpē (skat. ģenerālvokāta J. Tančeva [*E. Tanchev*] secinājumus, 2019. gada 27. jūnijs, C-585/18, C-624/18 un C-625/18, 129. punkts). Pēc apelācijas tiesas uzskatiem, šīs garantijas ietver ne tikai likumdošanas varu un izpildvaru, bet arī tiesu varu.
- 36 Saskaņā ar apelācijas tiesas viedokli **nevar racionāli pieņemt, ka tiesas neatkarība (atkarības neesamība un objektivitāte) tiek saglabāta, ja paši attiecīgās tiesas tiesneši, nolūkā īstenot paši savas vai svešas intereses, izmantodami valsts tiesības pretēji to mērķim, paši veido tiesas iztiesāšanas**

sastāvu, kas izvēlēts saskaņā ar tiesību aktiem, atbildību pastiprinošos apstākļos pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.

- 37 Proti, tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu ir garantija, kas nosaka piekļuvi tiesību aktos noteiktai tiesai un kas attiecas uz tās sastāva izveidi, bet to pārkāpumiem ir jānotiek tikai izņēmumu gadījumos, tostarp attiecībā uz darbībām bez trūkumiem. Tādēļ ir jāpieņem, ka tiesības uz tiesību aktos noteiktu neatkarīgu un objektīvu tiesu ietver arī tiesas sastāvu, kas izveidots saskaņā ar valsts tiesību normām, tādā veidā, kas nodrošina tās neatkarību un stabilitāti. **Šo nosacījumu var izpildīt tikai gadījumā, ja tiesnesis tiek iecelts (vienpersoniskas, vairāku personu) tiesas sastāvā saskaņā ar valsts tiesību normām, savukārt tiesneša maiņa ir pieļaujama šajās tiesību normās noteiktajās robežās, lai gan tās ir organizatoriskas un īstenošanas tiesību normas.**
- 38 Proti, tā kā tiesneša iecelšanas iztiesāšanas sastāvā viedu un tiesneša nomaiņu šajā iztiesāšanas sastāvā reglamentē atsevišķi valsts tiesību noteikumi, **šo noteikumu ievērošana ir būtiska, lai noteiktu, vai tiesa, tostarp tās izvēlētais sastāvs, ir tiesību aktos noteikta tiesa.** Lai gan visiem attiecīgās tiesas tiesnešiem piemīt atbilstošā kompetence un viņi ir vienādi tiesīgi pieņemt nolēmumu, tomēr lietas dalībniekiem būtiskākais un ar garantijas nozīmi ir fakts, ka lieta tiek atstāta referenta ziņojumam tam tiesnesim referentam, kuram lieta ir iedalīta lozējot saskaņā ar izveidoto pienākumu sadalījumu, izmantojot informātikas rīku, kurš darbojas, balstoties uz izlozes skaitļu ģeneratoru. **Galvenokārt tam ir nozīme saistībā ar tiesas neatkarības garantiju, tostarp neatkarību no administratīvā faktora – kas ir attiecīgās nodaļas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks – un [saistībā ar] viņa objektivitāti.** Tādējādi, ja minēto noteikumu pārkāpums ir acīmredzams, tas nozīmē, ka šīs garantijas ir ievērojami samazinātas. Proti, tas, ka lietu izskata tiesnesis, kas lietas izskatīšanai norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā, ietekmē pilsoņu un sabiedrības uzticēšanos tiesai kā neatkarīgai un objektīvai iestādei, kā arī šīs garantijas nozīmi attiecībā uz lietas dalībniekiem.
- 39 Apelācijas tiesa konstatē, ka iztiesāšanas sastāva izmaiņas tiesā pirmajā instancē lietā XVI GC 932/18 – kas izpaudās tādējādi, ka tiesneses E. T., kura *SLPS* sistēmā tika izlozēta tās izskatīšanai, vietā to izskatīja tiesnese J. K. – ir notikušas, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā, t.i., *USP* 47.b panta 1. punktu, kopsakarā ar 2015. gada Noteikumu 52.c punkta 4. apakšpunktu.
- 40 Pirmkārt, tiesneša referenta atvaļinājums pēc pieprasījuma noteiktajā sesijas dienā neatbilst nedz tam, ka lietu izskatīt līdzšinējā sastāvā nav iespējams, nedz arī tam, ka lietas izskatīšanai tās līdzšinējā sastāvā pastāv ilgstoši šķēršļi (*USP* 47.b panta 1. punkts). Tas var būt pamats tāda iztiesāšanas sastāva iesaistīšanai, kurš iecelts saskaņā ar aizvietošanas plānu vai dežūru plānu, ja to attaisno tiesvedības efektivitāte un ja tiesas sastāvs, kuram lieta iedalīta, nevar to uzņemt (*USP*

47.b panta 2. punkts). Augstākās tiesas (*Sąd Najwyższy*) judikatūrā ir pieņemts, ka plānotais ikgadējais atvaļinājums (Augstākās tiesas 2021. gada 16. februāra rezolūcija, III CZP 9/20) vai pat tiesneša pārcelšana uz citu tiesas palātu bez viņa piekrišanas, izmaiņu dēļ pienākumu sadalē (Augstākās tiesas 2020. gada 28. februāra lēmums, III CSK 225/19) nav pamats atkāpei no tiesas iztiesāšanas sastāva nemainīguma principa.

- 41 Lietā XVI GC 932/18 nebija gadījumu, kad lietu izskatīt līdzšinējā sastāvā nebūtu iespējams, nedz arī kad lietas izskatīšanai tās līdzšinējā sastāvā pastāvētu ilgstoši šķēršļi. Lieta XVI GC 932/18 tika izskatīta trijās sēžu dienās, kas noteiktas tās izskatīšanai. Pat pieņemot, ka 2019. gada 25. martā pamats uzņemties pienākumus bija saskaņā ar aizvietošanas plānu noteiktajam tiesas iztiesāšanas sastāvam, ko veidoja tiesnese J. K., tomēr nebija šķēršļu tam, lai kārtējie sēžu datumi, kuri noteikti tiesas sēdes rīkošanai, notiktu iztiesāšanas sastāvā, kuru veidotu tiesnese E. T., jo viņas prombūtne bija saistīta ar atvaļinājumu pēc pieprasījuma.
- 42 Otrkārt, apelācijas instances tiesas vērtējumā tiesnese J. K. nav sniegusi rakstveida paziņojumu, ka būtu pieņēmusi lietu XVI GC 932/18 izskatīšanai, pamatojoties uz 2015. gada Noteikumu 52.c punkta 4. apakšpunktu. Turklāt XVI *Wydział Gospodarczy Sądu Okręgowego w W.* (W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas) sekretariāta vadītāja 2021. gada 19. maija dienesta vēstulē sniegtais paziņojums, ka tiesneses J. K. 2019. gada 25. marta rīkojums par lietas XVI GC 932/18 pieņemšanu izskatīšanai ir kļūdaini iekļauts citas lietas materiālos, neatbilst patiesībai.
- 43 Treškārt, tiesneša referenta nomaina lietā XVI GC 932/18 nebija nejauša. Ar 2019. gada 7. februāra rīkojumu uz 2019. gada 25. martu tika mainīts 2019. gada 11. martā noteiktās tiesas sēdes datums. Minētā rīkojuma izdošanas dienā aizvietošanas plānam jau bija jābūt sagatavotam saskaņā ar tiesību normām (vēlākais, 2019. gada 31. janvārī). Nav nekādu pierādījumu tam, ka šis plāns būtu ticis sagatavots pēc rīkojumu, ar kuriem mainīti tiesas sēžu datumi lietā XVI GC 932/18, izdošanas. Citiem vārdiem sakot, 2019. gada 7. februāra rīkojuma izdošanas dienā tiesnesei E. T. kā XVI Komerclietu nodaļas priekšsēdētājas vietnieci bija zināms, ka tiesnese J. K. 2019. gada 25. martā pildīs aizvietošanas pienākumus saskaņā ar aizvietošanas plānu. Tādējādi arī [lietai] XVI GC 932/18 tiesas sēdes datums tika noteikts, atceļot jau iepriekš noteikto tiesas sēdes datumu, nenorādot šīs atcelšanas iemeslu (puses nebija lūgušas mainīt tiesas sēdes datumu) un nenorādot tiesnesi referentu, kurš būs iztiesāšanas sastāvā 2019. gada 25. martā.
- 44 Ceturtkārt, tiesneša referenta nomaina lietā XVI GC 932/18 bija apzināta. Tam, ka tika noteikts, ka tiesnese E. T. lietu izskatīs 2019. gada 25. martā, proti, dienā, kad aizvietošanas pienākumus pildīs tiesnese J. K., un tam, ka viņa izmantoja atvaļinājumu pēc pieprasījuma, bija jārada iespaids, ka izpildīti USP 47.b panta 1. punktā paredzētie nosacījumi. Šīs procedūras rezultātā tiesnese J. K. kā aizvietojošā [tiesnese] izskatīja visas lietas, kas bija noteiktas uz 2019. gada 25. marta sesiju. Šādā gadījumā IT rīkam ir jāiedala aizvietotājam par vienu lietu

mazāk tajā pašā kategorijā. Turpretim saskaņā ar 2015. gada Noteikumiem nodaļas priekšsēdētājam ir jāizdod rīkojums par tās pašas kategorijas papildu lietas iedalīšanu, izmantojot IT rīku, ja lietu ir izbeidzis aizvietotājs. Lietā XVI GC 932/18 šādas situācijas neradās. No *SLPS* sistēmas izriet, ka tajā tiesneša referenta maiņa nav veikta. Līdz pirmās instances tiesas sprieduma pieņemšanai tiesnese E. T. *SLPS* sistēmā darbojās kā tiesnese referente lietā XVI GC 932/18.

- 45 Piektdārt, tiesneša referenta nomaiņai lietā XVI GC 932/18 bija noteikts mērķis. Attiecībā uz tiesnešu vidi tas ir skaidrs. Šajos faktiskajos apstākļos, kā izklāstīts, tā kā tiesnese J. K. pieņēma izskatīšanai lietas, kas noteiktas uz 2019. gada 25. martu (tostarp lietu XVI GC 932/18), tad faktiski tika samazināts lietu skaits tiesneses E. T. referenta ziņojumā. Ņemot vērā, ka darbinieks vienā kalendārā gadā var paņemt četras atvaļinājuma dienas pēc pieprasījuma, savukārt vienā sesijas dienā apgabaltiesas tiesnesis izskata no 5 līdz 8 lietām, tad tiesneses E. T. referenta ziņojumā izskatīto lietu skaits varēja tikt samazināts pat par 20 līdz 36 lietām.
- 46 Sestkārt, šajos faktiskajos apstākļos nevar noteikt kritērijus, pamatojoties uz kuriem tiesnese E. T. izvēlējās lietu XVI GC 932/18 kā lietu, kas tika noteikta uz 2019. gada 25. martu, ar mērķi, lai to izskatīšanai pieņemtu tiesnese J. K.
- 47 Šajā jautājumā apelācijas tiesa vērš uzmanību uz **šādas rīcības akceptēšanas risku. Teorētiski nevar izslēgt, ka lietā, kas saistīta ar būtiskām sabiedrības interesēm, tiesneši ir vienisprātis par to, ka lietu, kura ietilpst viena no šiem tiesnešiem referenta ziņojumā, pārņem cits tiesnesis, pamatojoties uz to, ka šī lieta tiek noteikta uz dienu, kad dežurē cits tiesnesis, bet šis tiesnesis pieņem lietu izskatīšanai, ņemot vērā to, ka tiesnesis referents, kurš lietas izskatīšanai ir izraudzīts informātikas sistēmā lietu un uzdevumu sadalei lozējot, kura darbojas, balstoties uz izlozes skaitļu ģeneratoru, attiecīgajā dienā ir izmantojis atvaļinājumu pēc pieprasījuma.**
- 48 Septītkārt, apelācijas tiesa vērš uzmanību uz administratīvo iestāžu netipisko rīcību saistībā ar procesuālajām darbībām, ko civilprocesā veicis tiesnesis referents, lai noteiktu iztiesāšanas sastāva lietā XVI GC 932/18 izmaiņu iemeslus, kas ir, piemēram: 1) tas, ka *XVI Wydział Gospodarczy Sąd Okręgowego w W.* (W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas) priekšsēdētāja nosūtīja *Sąd Apelacyjny w W.* (W. apelācijas tiesas) nolēmumus, lai apelācijas tiesas priekšsēdētājs varētu ar tiem iepazīties; 2) tas, ka W. apelācijas tiesas priekšsēdētāja vietniece ir iepazinusies ar 2021. gada 11. maija lēmuma saturu veidā, kas nav paredzēts likumā; 3) tas, ka W. apgabaltiesas XVI Komerclietu nodaļas priekšsēdētāja nesniedza paskaidrojumus par tiesneses E. T. neattaisnotās prombūtnes iemesliem, un tas, ka šie pasākumi tika veikti tikai pēc tam, kad W. apelācijas tiesa bija paziņojusi to prokuroram; 4) W. apelācijas tiesas 2021. gada 28. septembra lēmuma neizpilde; 5) W. apelācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieka iejaukšanās pierādīšanas procedūras norisē, saistībā ar administratīvo uzraudzību izvērtējot W. apelācijas tiesas 2022. gada 28. septembra lēmumu kā tādu, kas pārsniedz iesniedzējtiesas kompetences robežas, kas ir pamats

W. apgabaltiesas priekšsēdētāja atteikumam izpildīt šo lēmumu; 6) paziņojums par W. apelācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieces iesaistīšanos administratīvajā uzraudzībā, lai pārbaudītu, vai lietas iedalīšana tiesnesei J. K. ir likumīga, tikai pēc tam, kad apelācijas tiesa ir informējusi par savu nodomu uzdot Eiropas Savienības Tiesai juridisku jautājumu.

Otrā prejudiciālā jautājuma pamatojums

- 49 Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, tad kļūst aktuāli atbildēt uz otro jautājumu.
- 50 Lai garantētu to, ka otrās instances tiesa var nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas prasīta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir svarīgi saglabāt tās likumisko neatkarību, kā ir apstiprināts Pamattiesību hartas 47. panta otrajā daļā, kurā kā viena no prasībām, kas saistītas ar pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, ir minēta piekļuve “neatkarīgai” tiesai (Tiesas spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* u. c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 194. punkts).
- 51 Tieslietu organizācija dalībvalstīs ietilpst šo dalībvalstu kompetencē. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāpilda pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām. Tas tā it īpaši var būt saistībā ar valsts tiesību normām par iztiesāšanas sastāva pienācīgu pārbaudi tiesā (skat. Tiesas spriedumu, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 48. punkts).
- 52 Augstākās tiesas judikatūrā ir atzīts, ka, iztiesāšanas sastāva izveide, pārkāpjot tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā, var būt pamats Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktā paredzētās sankcijas piemērošanai (skat. Augstākās tiesas 2019. gada 5. decembra rezolūciju III UZP 10/19; Augstākās tiesas 2021. gada 16. februāra rezolūciju III CZP 9/20). Šī sankcija ietilpst apelācijas tiesas veiktas pārbaudes jomā un ir vienīgā atbilstošā reakcija efektīvas tiesību aizsardzības tiesā nodrošināšanai.
- 53 Ja otrās instances tiesa atzīst tiesvedību pirmajā instancē par spēkā neesošu, tad tiek atcelts pārsūdzētais spriedums, tiek atcelta tiesvedība daļā, uz kuru attiecas šī spēkā neesamības atzīšana, un tiek atzīti par spēkā neesošiem šajā tiesā veiktie procesuālie pasākumi, kā arī – pretēji prokurora viedoklim – lietu izskata tiesnese E. T. kā tiesnese referente, kura *SLPS* sistēmā ir izvēlēta iztiesāšanas sastāvam.
- 54 Pēc tam, kad 2020. gada 14. februārī stājās spēkā Likums par grozījumiem, Augstākā tiesa 2021. gada 16. februārī pieņēma rezolūciju III CZP 9/20, saskaņā ar kuru apelācijas sūdzības izskatīšanai norīkotā tiesas sastāva nemainīguma principa pārkāpums, kas izpaužas kā nepamatota tāda tiesneša aizvietošana iecelšana, kurš nav tiesnesis referents, var izraisīt iztiesāšanas sastāva neatbilstību tiesību normām (Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punkts). No šīs rezolūcijas pamatojuma izriet, ka Augstākā tiesa ir pieņēmusi nolēmumu, pamatodamās uz

tiesiskajiem apstākļiem pirms dienas, kurā stājās spēkā USP 55. panta 4. punkts, acīmredzami neievērodama Likuma par grozījumiem 8. panta saturu.

- 55 Apelācijas tiesa paskaidro, ka tad, ja iztiesāšanas sastāvs ir izveidots, pārkāpjot tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā, atbilstoši Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktam, pašreizējā tiesību stāvoklī nav iespējams nodrošināt lietas dalībniekiem efektīvu tiesību aizsardzību, ņemot vērā USP 55. panta 4. punktu, kopsakarā ar Likuma par grozījumiem 8. pantu.
- 56 Noslēgumā ir jākonstatē, ka apelācijas tiesai tika liegta iespēja piemērot Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punktā paredzēto efektīvo juridisko sankciju, ja ir konstatēts, ka iztiesāšanas sastāvs ir ticis izveidots acīmredzami pretēji valsts tiesību normām par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.
- 57 Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa uzskatīja, ka ir pamatoti uzdot Eiropas Savienības Tiesai juridiskos jautājumus, kas izklāstīti iepriekš. Iesniedzējtiesa ierosina uz uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:
 - 1) Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts un 19. panta 1. punkta otrā daļa, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka par neatkarīgu, objektīvu un iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu, kura nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, nav uzskatāma Eiropas Savienības dalībvalsts pirmās instances tiesa, kuras sastāvā lietu vienpersoniski izskata šīs tiesas tiesnesis, kurš lietas izskatīšanai ir norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.
 - 2) Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts un 19. panta 1. punkta otrā daļa, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesību normu piemērošanu, kāds ir *Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych* (2001. gada 27. jūlija Likums par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju [...]) 55. panta 4. punkta otrais teikums, lasot to kopsakarā ar *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r.* (2019. gada 20. decembra Likums, ar ko groza Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumu par Augstāko tiesu un dažus citus likumus [...]) 8. pantu, ciktāl ar tiem otrās instances tiesai ir aizliegts tiesvedību valsts pirmās instances tiesā lietā, kura minētajā tiesā ierosināta, atzīt – pamatojoties uz *Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego* (1964. gada 17. novembra Likums – Civilprocesa kodekss [...]) 379. panta 4. punktu, – par spēkā neesošu tādēļ, ka šīs tiesas sastāvs ir nelikumīgs, ka tiesas sastāvs nav pienācīgi izveidots vai ka tās sastāvā ir persona, kurai nav tiesību vai kompetences pieņemt nolēmumu, šo

atzīšanu par spēkā neesošu piemērojot kā juridisku sankciju, kura nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā gadījumā, ja lietas izskatīšanai tiesnesis ir norīkots, acīmredzami pārkāpjot valsts tiesību normas par lietu sadali, kā arī par tiesas sastāva noteikšanu un izmaiņām tajā.

DARBA VERSIJA